
BESEDNJAK NEOPREDMETENE KULTURNE DEDIŠČINE

267

Definicije, ki jih je sprejelo Mednarodno srečanje strokovnjakov za neopredmeteno kulturno dediščino – Priprava besednjaka UNESCO, Pariz, 10.–12. 6. 2002 – in ki jih je ta skupina uredila junija – avgusta 2002.

Avtohtona skupnost (*indigenous community*)

Skupnost, katere člani menijo, da izvirajo z določenega ozemlja. To ne izključuje možnosti, da na istem ozemlju obstaja več avtohtonih skupnosti.

Dokumentacija (*documentation*)

Zapisovanje neopredmetene kulturne dediščine v opredmeteni obliki.

Identifikacija (*identification*)

Tehnični opis posebnega sestavnega elementa neopredmetene kulturne dediščine, pogosto izdelan v okviru sistematične inventure.

Izvajalec (*practitioner*)

Član skupnosti, ki v skupnosti in zanj uprizarja, posreduje, spreminja, ustvarja in oblikuje kulturo in sicer tako, da izvaja in na druge načine ohranja *socialne prakse*, ki temeljijo na posebnem znanju in veščinah.

Kultura (*culture*)¹

Sklop posebnih duhovnih, materialnih, intelektualnih in čustvenih značilnosti družbe ali družbene skupine, ki poleg umetnosti in leposlovja zajema tudi načine življenja, načine skupnega bivanja, sisteme vrednot, šege, navade in verovanja.

¹ Definicija temelji na definiciji, ki so jo predlagali na Mondiacultu, Svetovni konferenci o kulturni politiki UNESCO v Mehiki 1982.

Kulturna skupnost (*cultural community*)

Skupnost, ki se od drugih skupnosti razlikuje po posebni kulturi, kulturni podobi ali različici splošne kulture. Ena mogočih oblik kulturne skupnosti je narod.

Kulturni prostor (*cultural space*)

Fizičen ali simboličen prostor, kjer se ljudje srečujejo zaradi uprizarjanja, skupnega doživljanja ali izmenjave *socialnih praks* ali zamisli.

268

Popularna kultura (*popular culture*)

Socialne prakse in *predstavitve*, s katerimi *kulturna skupnost*, ki je del širše družbe, izraža svojo posebno identiteto. Te oblike kulture so pogosto komercializirane ali posredovane.

Lokalna skupnost (*local community*)

Skupnost, ki živi na določenem, ožjem ozemlju.

Nosilec (*bearer*)

Član skupnosti, ki priznava, uprizarja, *posreduje*, spreminja, ustvarja ali oblikuje kulturo v skupnosti in zanjo. Poleg tega ima nosilec lahko eno ali več naslednjih vlog: *izvajalec*, *ustvarjalec* in *varuh*.

Varovanje/ (*preservation*)

Zagotavljati, da se ohranjajo določene *socialne prakse* in *predstavitve*.

(Pojem morda ni primeren za vse oblike neopredmetene kulturne dediščine. Zato za namene bodoče konvencije podpiramo sprejetje pojma "ohranjanje").

Odrske/ scenske umetnosti (*performing arts*)

Instrumentalna in vokalna glasba, ples, gledališče, pripovedanje zgodb, peta poezija, pantomima in druge oblike nastopanja, ki predstavljajo ustvarjalnost skupnosti.

Varstvo/ konzervatorstvo (*conservation*)

Ukrepi namenjeni ohranjanju *socialnih praks* in *predstavitev* pred zanemarjanjem, uničenjem ali zlorabo.

(Pojem morda ni primeren za vse oblike neopredmetene kulturne dediščine. Zato za namene bodoče konvencije podpiramo sprejetje pojma "ohranjanje").

Oživljanje (*revitalisation*)

[Če se nanaša na prakse, ki jih je razvila kulturna skupnost:] reaktiviranje ali ponovno ustvarjanje *socialnih praks* in *predstavitev*, ki niso več v rabi ali izumirajo.

[Če se nanaša na politiko dediščine:] spodbujanje in podpiranje lokalne skupnosti, ki se razvija v soglasju z njo, pri reaktiviranju *socialnih praks* in *predstavitev*, ki niso več v rabi ali izumirajo.

Posredovanje (*transmission*)

Prenašanje *socialnih praks* in zamisli drugi osebi ali osebam, zlasti mlajšim generacijam, s poučevanjem, z dostopom do dokumentnih virov ali z drugimi sredstvi.

269

Potek (*process*)

Zaporedje *socialnih praks*, ki veljajo za povezane.

Praznični dogodek (*festive event*)

Srečanje, na katerem dogodke, ki so pomembni za *kulturno skupnost*, razglašajo, praznujejo, zaznamujejo ali poudarjajo na drug način, vključno s plesom, glasbo in drugimi nastopi.

Predstavitev (*representation*)

Vidne ali slušne podobe ali dejanja, ki predstavljajo neko *kulturno skupnost* ali pomembne vidike njenih *socialnih praks*.

Promocija (*promotion*)

Pritegovanje pozornosti javnosti na oblike neopredmetene kulturne dediščine na pozitiven način.

Prostor (*space*)

Kulturno okolje, ki ga ustvarjajo *socialne prakse* z uporabo ali s prisvojitvijo zgradb, prostorov ali naravnih krajev.

Raziskovalec, oskrbnik in upravitelj (*researcher, administrator and manager*)

Specialisti, ki promovirajo, razstavljajo ali posredujejo kulturo z osebnim prizadevanjem in v organizacijah in ustanovah na lokalni, državni, regijski ali mednarodni ravni.

Skupnost (*community*)

Ljudje, ki imajo po lastni presoji občutek povezanosti. Povezanost se lahko izraža v občutku skupne identite ali v skupnem vedenju, aktivnostih ali ozemlju. Posameznik je lahko član več skupnosti.

Socialna praksa (*social practice*)

Aktivnosti, ki prikazujejo nenehno spreminjajoča se pojmovanja, znanja in veščine, ki so med drugim povezani s socialnimi odnosi, statusom, načini odločanja, reševanjem sporov in skupnimi hotenji.

Tradicionalna kultura (*traditional culture*)

Socialne prakse in *predstavitve*, za katere družbena skupina meni, da po medgeneracijskem posredovanju izvirajo iz preteklosti (tudi če so bile ustvarjene nedavno) in ki jim skupina pripisuje poseben status.

Trajnostnost (*sustainability*)

Zadovoljevanje potreb v sedanjosti, ne da bi ogrožali zmožnosti prihodnjih rodov, da zadovoljujejo svoje potrebe.

Ustno izražanje (*oral expression*)

Oblike neopredmetene kulturne dediščine, ki se izražajo z govorno besedo ali s pesmijo.

Ustno izročilo (*oral tradition*)

Ustno posredovanje in memoriranje informacij iz preteklosti.

Ustvarjalec (*creator*)

Član *skupnosti*, ki je med najbolj dejavnimi pri preoblikovanju in spreminjanju *socialnih praks* in *predstavitev*.

Ustvarjalnost (*creativity*)

Prirojena sposobnost ljudi, da ustvarjajo izvirne pomene, medije (sredstva) in predstave.

Ohranjanje (*safeguarding*)

Sprejemanje ukrepov za zagotavljanje preživetja neopredmetene kulturne dediščine. Ukrepi vključujejo identifikacijo, dokumentacijo [varstvo/zaščito], promocijo, oživljanje in posredovanje oblik te dediščine.

Zaščita (*protection*)

Zagotavljati, da ostanejo *socialne prakse* in *predstavitve* neokrnjene.

(Pojem morda ni primeren za vse oblike neopredmetene kulturne dediščine. Zato za namene bodoče konvencije podpiramo sprejetje pojma "varovanje").

Varuh (*custodian*)

Izvajalec, ki mu je skupnost zaupala nalog varovanja njene neopredmetene kulturne dediščine.

Zmožnost vplivanja (*agency*)

Zmožnost sprejemanja odločitev, ki vplivajo na *socialne prakse* in *predstavitve*, v katerih sodelujejo posamezniki in *skupnosti*.

271

Prevedla Franc Smrke in Ingrid Slavec Gradišnik